

Uważne czytanie umów może zapobiec podpisaniu dokumentu zawierającego postanowienia (formuowane przez przedsiębiorców) godzące w interesy konsumentów - tzw. „klauzule abuzywne”

Postanowienia umowne sprzeczne z prawem są nieważne z mocy prawa i nie wiążą konsumenta. W razie wątpliwości poradę można uzyskać kontaktując się z biurem powiatowego rzecznika konsumentów – przypomina Powiatowy Rzecznik Konsumentów w Pruszkowie

Konsumentom zawierającym umowy przygotowane przez przedsiębiorców na gotowych wzorach (tzw. „wzorcach umów”) narażeni są na „klauzule abuzywne”. Są to postanowienia niezgodnione indywidualnie, które w negatywny sposób kształtują prawa i obowiązki konsumenta, są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy. Niedozwolone klauzule umowne mogą występować jedynie w umowach zawieranych pomiędzy przedsiębiorcami i konsumentami, jeśli konsumentom nie mieli rzeczywistego wpływu na ich treść. Przykładem takiej klauzuli jest postanowienie na mocy, którego sprzedawca nie odpowiada za wady sprzedanego towaru.

W obrocie niekonsumenckim - profesjonalnym lub nieprofesjonalnym, czyli w przypadku umów zawieranych między przedsiębiorcami lub między dwoma osobami prywatnymi, nie jest możliwe powoływanie się na klauzule niedozwolone.

„Klauzule abuzywne” pojawiają się najczęściej w umowach zawieranych w branży bankowej, deweloperskiej, turystycznej lub telefonii komórkowej.

Jeżeli konsument uważa, że umowa oferowana przez przedsiębiorcę, zawiera postanowienia niedozwolone, powinien zwrócić na to uwagę kontrahentowi. W przypadku, gdy przedsiębiorca nie wyraża zgody na zmianę wskazanych przez konsumenta zapisów umownych, nie należy podpisywać kontraktu.

Jeśli umowa, którą podpisał konsument, zawiera niedozwolone klauzule to w świetle prawa nie wiąże one konsumenta. Brak skuteczności niedozwolonego postanowienia nie powoduje nieważności całej umowy. Po wyłączeniu z kontraktu postanowień niedozwolonych, umowa nadal wiąże strony. Za abuzywne nie mogą zostać uznane postanowienia określające główne świadczenia stron (np. cena, wynagrodzenie), jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W sytuacji kiedy doszło do podpisania umowy, zawierającej niedozwolone klauzule, konsument może zwrócić się do sądu powszechnego (rejonowego lub okręgowego), o uznanie spornych postanowień za niewiążące. Przykładowo, Konsument, który chce odstąpić od umowy zawierającej postanowienie wykluczające taką możliwość lub przewidujące rażąco wygórowaną karę, ma prawo powołać się na niedozwolony charakter takiej klauzuli umownej.

W toku sporu toczącego się przed sądem na tle konkretnej umowy odbywa się tzw. kontrola incydentalna postanowień wzorców umowy. Chodzi w niej o ochronę indywidualnych interesów konkretnego konsumenta. Kontrola polega na badaniu treści umowy zawierającej postanowienia narzucone przez przedsiębiorcę. Orzeczenie wydane przez sąd w ramach kontroli postanowień umowy wiąże tylko strony danego postępowania.

Więcej szczegółowych informacji można otrzymać na ten temat w biurze powiatowego rzecznika konsumentów w Pruszkowie a także na stronie:

https://www.uokik.gov.pl/niedozwolone_klauzule.php.

Co sądy mówią o „klauzulach abuzywnych”?

MG

Poniżej prezentujemy kilka tez z wyroków sądowych dot. „klauzul abuzywnych”. Wyjaśniają one na czym polegają klauzule abuzywne m.in. w umowach zawieranych w branży ubezpieczeniowej i branży deweloperskiej.

1. „Sąd Okręgowy zasadnie stwierdził, że z powyżej wskazanych przyczyn kwestionowane postanowienia naruszają interesy konsumenta głównie w sferze ekonomicznej. Naruszają one także dobry obyczaj poprzez próbę przerzucenia ryzyka związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej na konsumenta.

[P]rzedsiębiorca zajmujący się profesjonalnie ubezpieczeniami osobowymi i majątkowymi, powinien tak kalkulować warunki udzielanego ubezpieczenia, aby jego działalność przynosiła oczekiwaną korzyść.

Natomiast konsument ma prawo wiedzieć, jaka jest podstawa wyliczenia wysokości odszkodowania i nie powinien być narażony na nagłą zmianę tej podstawy, w szczególności, że za stosowanie klauzuli „stałej sumy ubezpieczenia” ponosi dodatkowe opłaty.”

Wyrok SA w Warszawie z 5.12.2017 r., VII ACa 895/17, LEX nr 2487703.

2. „Granice te zostały w omawianym przypadku przekroczone, gdyż dowiedzione zostało, że tak umowa deweloperska z 7 marca 2007 r. (zwana przedwstępna), jak i umowa z dnia 25 czerwca 2008 r., zawierały klauzule niedozwolone, których negocjowanie przez powodów nie było możliwe. Definicję klauzul niedozwolonych zawiera art. 385¹ k.c. który stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Pozwana nie wykazała, że sporne postanowienia zostały wynegocjowane.

Powodowie nie mieli żadnej możliwości kształtowania treści spornych zapisów mając świadomość, że umowa z modyfikacjami nie zostanie z nimi zawarta. [...]

[Zgodnie z przepisami prawa] niedozwolonymi umownymi postanowieniami są te, które w szczególności wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. [N]ie ma najmniejszych wątpliwości, iż wszelkie postanowienia zmierzające do ograniczenia czy wyłączenia odpowiedzialności dewelopera z tytułu niewykonania bądź nienależytego wykonania umowy deweloperskiej, są klauzulami abuzywnymi. Wynika to wprost z treści art. 385³ pkt 2 k.c.”

Wyrok SA w Warszawie z 17.07.2013 r., I ACa 125/13, LEX nr 1350444.

Powiatowy Rzecznik Konsumentów

e-mail: rzecznik.konsumentow@powiat.pruszkow.pl

Adres do korespondencji:
ul. Drzymały 30,
05-800 Pruszków

Tel: 22 738 14 50

Udzielanie porad konsumenckich:

poniedziałek : godz. 9.00- 17.00
wtorek: godz. 9.00 - 15.00
środa : godz. 9.00 - 15.00
czwartek: godz. 9.00 - 15.00
piątek: godz. 9.00 - 13.00